

سؤال‌اتی بی پاسخ

پونه فضائی

منتقد ادبی

روایت‌های مکتوب پیاده‌روی اربعین از نوشتن سفرنامه‌ها و خاطرات شخصی شروع شد اما کم‌کم پای آثار داستانی هم به این موضوع باز شد و نویسندگانی با بهره‌مندی از ظرفیت این حرکت جمعی عظیم به خلق داستان و رمان پرداختند. ابراهیم اکبری دیزگاه هم در داستان «طوطی و تاول» روایت خود را از اربعین بازگو کرده است. او که قبل از این رمان‌هایی همچون شاه‌کشی، برکت، سوره آفلین و سیاگالش را نوشته است در این داستان بلند، ماجرای مردی را روایت می‌کند که به طور تصادفی به جای رفتن به اصفهان، از راهپیمایی اربعین سردرآورده است. او در این سفر ناخواسته و بدون قرار قبلی، با افراد و موقعیت‌هایی مواجه می‌شود که درک او را از ماهیت این اتفاق و ابعاد مختلف زندگی و اعتقاداتش دوباره شکل می‌دهند.

اکبری دیزگاه هم مانند هر نویسنده دیگری دغدغه‌های فکری و جهان ذهنی خود را دارد و در آثارش آن را با خواننده به اشتراک می‌گذارد. او در این داستان می‌کوشد جایگاه امام، مفهوم زیارت و درک محضر معصوم را در قالب اتفاقاتی که برای قهرمانش پیش می‌آید روایت کند و از این طریق ذهن مخاطب را به چالش بکشد. به دنبال طوطی بودن و تداعی حکایت طوطی و بازگان مثنوی، نقش تاول ها و رنج جسمانی برای رسیدن به درک معنوی و اشاره به رابطه این رنج با دختر مسیحی، زنبورها، مورچه‌ها و... همه عناصر و کلیدواژه‌هایی هستند که نویسنده برای بیان نوع نگاهش به سفری که از جنس سیر و سلوک می‌داند، از آنها بهره گرفته است. طوطی و تاول از زبان اول شخص و من راوی روایت می‌شود و به همین دلیل در وهله اول شبیه سفرنامه است؛ سفرنامه مردی که اسمش را نمی‌فهمیم و می‌تواند هرکسی باشد. داستان در هفت بخش روایت می‌شود، که به نظر نمی‌رسد انتخابی اتفاقی باشد و هفت مقام سلوک و هفت شهر عشق را به ذهن متبادر می‌کند.

اما نویسنده مانند اکثر آثارش در انتهای کتاب، داستان و فضای واقعی (رئالیستی) را به مفاهیم و اتفاقاتی ماورائی و از جنس کشف و شهود گره می‌زند و درست در جایی که خواننده به خوبی با قهرمان داستان همراه شده و مشتاق خواندن بقیه ماجراست، داستان را تمام می‌کند. این نه به معنی ابرار بودن روایت، بلکه به معنای ناکافی بودن آن است که تا حدی مانع از خلق شخصیتی ماندگار در ذهن خواننده می‌شود. با این همه، طنزهای قلم نویسنده طوطی و تاول را به اثری خواندنی تبدیل کرده است گرچه مخاطب را با سؤال‌اتی بی‌پاسخ در خصوص شخصیت راوی و عاقبت وی در این سفر رها می‌سازد.

مروری انتقادی بر روایت زندگی یکی از فرماندهان جنگ در کتاب «بی آرام»

مادرانی که زینب‌وار، فرزندان حسینی تربیت می‌کنند

فاطمه قربان‌نیا

روزنامه‌نگار مجله‌واو

نوشتن از جنگ و خاطرات شهدا از قلم هر نویسنده‌ای تراوش کند ارزشمند و قابل تقدیر است. جنگ هشت ساله عراق با ایران مهم‌ترین واقعه ملی و جمعی ایرانیان بود که اگر هم پاره‌تی در خط مقدم نداشتند، در حداقل ترین حالت ممکن با استرس‌های شبانه‌روزی ناشی از وضعیت قرمز سر می‌کردند. امروز پس از گذشت سی‌واندی سال از پایان جنگ، بسیاری از منابع زنده حاضر در جنگ را از دست داده‌ایم. جانبازان، اسرا و خانواده‌های بازماندگان شهدا گنجینه‌ای غنی از تاریخ این مملکت‌اند که شاید زمان زیادی برای حفظ اطلاعات شفاهی این عزیزان نداشته باشیم. با تمام این مقدمات، نوشتن از خاطرات شهدا زیادش هم کم است! فکر می‌کنم هر نویسنده، صاحب اندیشه و دست به قلمی وظیفه دارد تا از توانایی خود در حفظ خاطرات قهرمانان کشور استفاده کند. مگر نه این است که فردوسی رشادت‌های رستم و سهراب را به زیور طبع آراست و به نظر جهانیان رساند؟ مگر رشادت رزمندگان برای حفظ این آب و خاک کم از حماسه‌های سروده شده دارد؟

انتخاب نام کتاب

هدف این نوشتار چند خطی صحبت از کتاب «بی آرام» به قلم فاطمه بهبودی است. فکر می‌کنم بهترین و قابل اعتنا ترین اقدام نویسنده در نگارش این کتاب انتخاب نام کتاب بوده است. از این منظر که این شهید و البته هر شهیدی، آرام و قرار ندارند تا زمانی که نزد معبود آرام گیرند. شهید اسماعیل فرجوانی، فرمانده تیپ یکم لشکر هفت حضرت ولی عصر و فرمانده گردان کربلا، بی‌آرامی است که نویسنده از او روایت می‌کند.

آرزوی هر زن

کتاب با روایت جذاب، شیرین و مادرانه عصمت احمدیان، مادر شهید فرجوانی آغاز می‌شود. اگر با نگاه زنانه و مادرانه این کتاب را مطالعه کنید شیفته این کتاب خواهید شد و با اشتیاق منتظر ادامه روایت این مادر خواهید بود اما در وسط داستان ناگهان روایت مادر تمام می‌شود و ادامه کتاب به موضوع دیگری می‌رسد. این ناهماهنگی ممکن است کمی ذوق مخاطب را کور کند اما روایت شیرین و قلم توانمند نویسنده این رابطه مادر-پسری را طوری ترسیم کرده است که هر زنی می‌تواند آرزو کند مادر چنین پسری باشد. روایتی که با هر خط آن می‌توان از صبر و اراده زینبی این زن اشک ریخت.

فصل‌هایی که با یک نام است

در ادامه، پس از روایت مادر شهید، به روایت هم‌زمان شهید می‌رسیم. ترتیب روایت خاطرات نظم خاصی ندارد. از مادر به هم‌زمان، از هم‌زمان به همسر، دوباره مادر، هم‌زمان و... این بی‌نظمی شاید خیلی برای خواننده خوشایند نباشد. خواننده در یک روایت چند صفحه‌ای خود را همراه با موضوع می‌کند اما ناگهان سر از یک موضوع دیگر درمی‌آورد. شاید بتوان گفت تنها روایتی که از انسجام و توالی برخوردار است روایت همسر شهید است که با جزئیات و تاریخ، از قبل ازدواج تا شهادت شهید اسماعیل فرجوانی ذکر شده است که البته این روایت هم پشت سر هم نیامده است.

پیشنهاد می‌کنم اگر قصد مطالعه این کتاب را دارید، هر فصلی که به یک نام است را پشت سر هم بخوانید تا رشته کلام از دست‌تان خارج نشود، چون در بخشی از این کتاب ناگهان متوجه می‌شوید که شهید فرزند معلولی داشته‌اند، در حالی که قبل از آن اصلانی دانستید که ازدواج کرده است!

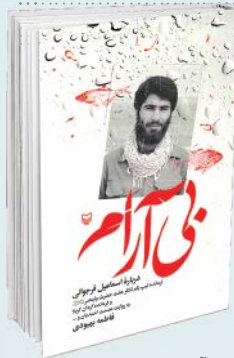
تاریخ مجهول وقوع حوادث

موضوع دیگر، بی‌ارتباطی برخی از خاطرات است. به عنوان مثال در صفحات ۶۶ و ۶۷ کتاب چند خاطره کوچک در چند پاراگراف از دوست شهید روایت شده که به جرأت می‌توان گفت هیچ ربطی به هم ندارند. حتی اگر این چند خط را جدا از هم بخوانید شاید به خود خواهید گفت خب که چی؟! شاید بهتر بود این خاطرات را در روایاتی چند خطی ارائه می‌دادند. در مورد بسیاری از موارد هم تاریخ وقوع حادثه مجهول مانده است. این خاطرات نامنسجم ذهن مخاطب را مشوش و سردرگم می‌کند که الان در کدام سال زندگی شهید هستیم. در حالی که با مطالعه چند صفحه از کتاب متوجه می‌شوید شهید اسماعیل فرجوانی زندگی بسیار جذاب، پرفراز و نشیب و بی‌آرامی داشته است.

مادر شهید؛ تاثیرگذار در پشت جبهه

البته در این چند خط فقط قصد ندارم که از انتقادات خود به این کتاب بگویم. همان‌طور که بالاتر هم ذکر شد، خاطرات مادر و همسر شهید با انسجام و جذابیت قابل قبولی روایت شده است. به طور قطع می‌توان گفت با مطالعه چند فصل از این کتاب، با خصوصیات فردی و زندگی شخصی این شهید آشنا خواهید شد. شاید این کتاب قطره‌ای از دریای زندگی این شهید بزرگوار باشد. به عنوان یک خواننده پیشنهاد می‌کنم نویسنده بار دیگر مجموعه‌هایی جداگانه با خاطرات خانواده شهید و هم‌زمان شهید تدوین کند. چون با مطالعه کتاب متوجه می‌شوید که عصمت احمدیان، مادر شهید فرجوانی یکی از زنان تاثیرگذار در پشت جبهه بوده که اقدامات قابل توجهی را سازماندهی کرده است.

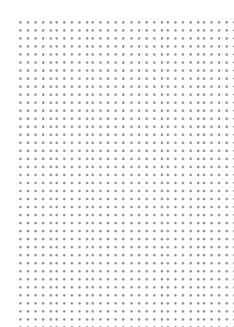
در مجموع کتاب بی‌آرام اثر ارزشمندی است که در راستای حفظ خاطرات جنگ نگاشته شده است. با تمام انتقاداتی که داشتم اقدام نویسنده را برای نوشتن این کتاب ستایش می‌کنم که گام بلندی جهت حفظ این میراث عظیم برداشته است و به هر نحوی، مطالعه این کتاب را توصیه می‌کنم برای مادران همیشه نگرانی که زینب‌وار، فرزندان حسینی تربیت می‌کنند. همسران فداکاری که همیشه چشم انتظار سلامتی همراه زندگی خود هستند. مردانی که سراغ چند خط روایت واقعی از مردانگی اهل زمین هستند. دختران و پسرانی که فراموش نکردند کسانی برای این خاک خون دادند.

بی‌آرام

درباره اسماعیل فرجوانی
(فرمانده تیپ یکم لشکر هفت حضرت ولی عصر و فرمانده گردان کربلا)

به روایت عصمت احمدیان و...
پدیدآور: فاطمه بهبودی
انتشارات: سوره مهر
تعداد صفحات: ۳۴۴
نویت چاپ: اول

کارت کامیونت بنز باری فلزی تیپ ۳۰۹ به رنگ آبی-روغنی شماره موتور ۰۰۲۸۰۶ شماره شاسی ۰۷۷۰۲۸ پلاک انتظامی ۸۸۷ ع ۲۶ به نام علی کریمی مفقود شده و فاقد اعتبار است.

گواهی‌نامه موقت پایان تحصیلات دانشگاهی اینجانب علی هرمزی فرزند محمد رسول به شماره ملی ۳۴۲۰۸۰۸۵۵۰ رشته زیست‌شناسی سلولی و مولکولی میکروبیولوژی صادره از دانشگاه آزاد اسلامی واحد جهرم با شماره ۸۶۰۱/۸۲۵۰۹۷۴۷ مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

سند فروش موتور سیکلت تولید داخل (سند سفید) پرواز تیپ GY200 رنگ قرمز شماره موتور 0196N14301390 شماره تنه N14DTPCNFN1910422 شماره انتظامی ۲۲۲۷۷-۵۱۲ به نام محمدرضا جابری علی‌زاده مفقود شده و فاقد اعتبار می‌باشد.

فرم شماره ۵ نظام مهندسی به شماره ثبت ۳۵۰۰۴۱۴۵ و به شماره سریال ۱۰۴۸۲۹۹۵ و به آدرس کمال‌شهر بلوار شهید بهشتی ظفر ۱/۱۴ شرقی قطعه ۴۸ به نام زهیر صدیقی مفقود گردیده است.

جواز تاسیس بازیافت مواد پلاستیک تولید پیرک متعلق به حسین امرالهی به شماره ۱۰۲۶۱۴ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۰ تاریخ ۱۴۰۱/۱۲/۰۱ مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌گردد.

برگ سبز و کارت ماشین و سند کمپانی خودرو پژو پارس tu5 مدل ۱۴۰۱ به رنگ سفید شماره انتظامی ایران ۸۱ ۸۷۵ ق ۴۲ شماره موتور 139B0305748 شماره شاسی NAAN11FE5NH488746 به مالکیت عمادالدین رسولی‌روجنی مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

آنلاین بخوانید، آنلاین دیده شوید

جدیدترین اخبار ایران و جهان در جام جم آنلاین
ورزشی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و حوادث

jamejamdaily.ir
jamejamonline.ir

instagram.com/jamejam.news
https://t.me/jamejamDaily
https://rubika.ir/jamejamDaily
http://twitter.com/jamejamCPI